

Inhoud

7 Kaarten en plattegronden

9 Woord vooraf

1 11 Natuur en landschap

12 Götaland, Svealand en Norrland

13 Geologie en landschap

19 Natuur in Zweden

2 31 Geschiedenis

32 De Vikingtijd (793–1008)

35 De middeleeuwen (1008–1523)

37 De Vasadynastie (1523–1654)

40 Zwedens grootmachtijd
(1611–1718)

41 De Vrijheidstijd: richting
democratie (1718–1772)

46 Een nieuwe tijd: de industriële
revolutie

48 De moderne tijd

3 51 Cultuur en tradities

52 Cultuur

62 Het dagelijks leven

4 71 Skåne en Blekinge

72 Langs de Öresund

75 Malmö

81 Midden-Skåne

83 De zuidkust van Skåne

89 Blekinge

5 99 De westkust

100 Göteborg

109 Bohuslän

116 Tussen Göteborg en de Noorse
grens (E6)

118 Dalsland

122 Halland

5 133 Tussen de grote meren

134 Bij het Vänermeer

138 Skaraborg

141 Langs het Vättern

144 Närke

6 149 Småland en Östergötland

150 Glasriket

156 Jönköpings län

161 De kust van Småland

168 Östergötland

7 175 Öland en Gotland

176 Öland

183 Gotland

8 199 Stockholm

200 Gamla Stan en Riddarholmen

204 Norrmalm

207 Östermalm

210 Skeppsholmen en Kastellholmen

211 Kungsholmen en Vasastan

214 Södermalm

217 Djurgården

221 Excursies rondom Stockholm

9 235 Rondom het meer Mälaren

236 Södermanland

241 Rondom Mälaren

244 Bergslagen

249 Uppland

251 Uppsala

258 Roslagen

11 265 Värmland en Dalarna

266 Värmland

273 Het dal van de Klarälven

276 Zuid-Dalarna

279 Rondom Falun

284 De Siljanstreek

288 Noord-Dalarna

12 293 Langs de Botnische Golf

294 Gästrikland

296 Hälsingland

302 Ångermanland

307 Västerbotten

309 Norrbotten

13 317 Härjedalen en Jämtland

318 Härjedalen

325 Jämtland

14 339 Zweeds Lapland

340 Zuid-Lapland

347 Boven de poolcirkel

i 362 Algemene informatie

r 380 Register

Woord vooraf

Hoe leer je Zweden het beste kennen? Door toeristenfolders te lezen over zonnebaden op een gladde rots aan de kust, over elandsafari's en bergtochten of vissen in een zalmrivier? Bossen, meren en een prachtige scherenkust, vriendelijke rode huisjes en veel rust en ruimte, het klopt allemaal wel, maar er is zoveel meer!

Zweden is immens groot: het zuiden verschilt evenveel van het noorden als Italië verschilt van Zwitserland, en een loofbos in Skåne kun je niet vergelijken met de taigawouden van Lapland. Zweden heeft uitgestrekte natuurgebieden maar bestaat niet alleen uit natuur. Je struikelt er als het ware over de prehistorische rotstekeningen, Vikinggraven en runenstenen die zomaar langs de weg staan. Er zijn ontelbare middeleeuwse kastelen en kerkjes met kostbare interieurs, historische houten steden en idyllische haventjes. Maar Zweden is ook toonaangevend op het gebied van moderne kunst, architectuur en techniek, uitvinder van de autogordel en organisator van het grootste digitale festival ter wereld. En Zweedse muziek is – nog meer dan thrillers en tv-series – een belangrijk exportproduct.

Dit boek is een aansporing om van de hoofdwegen af te slaan om het onbekende Zweden te ontdekken. Trap op de rem als je een bordje 'Hembygds-gård' ziet, volg spontaan een wegwijzer met een witte margriet erop, pak de ijzeren sleutel van de haak bij de kerkdeur en loop binnen om de middeleeuwse muurschilderingen te bekijken, daal af in grotten en mijnen. Blijf desnoods hangen in dezelfde streek en neem de fiets of kajak. Eén zomer is niet genoeg in Zweden!

En als je niet komt voor de Zweedse cultuur of natuur, ga dan winkelen in Malmö of Stockholm, of kom in de winter om te skiën of te schaatsen. Mooiere schaatstochten dan tussen besneeuwde eilanden door in de Zweedse archipel bestaan er niet.

Tinto van Tuijl
Nienke Verhoog

Tussen de grote meren

6

Onafzienbare korenvelden onder een strakblauwe hemel, geen wonder dat voor de Zweedse vlag de kleuren geel en blauw zijn gekozen. Je rijdt door Skaraborg, de meest vruchtbare streek van Zweden die tussen de grote meren Vänern en Vättern in ligt. Skaraborg maakt deel uit van de provincie Västergötland. Duizenden jaren geleden vestigden de eerste mensen zich hier al, zoals te zien is aan rotstekeningen, hunebedden en grafheuvels uit de steen-, brons- en ijzertijd. Runenstenen, kloosters, kastelen en tientallen middeleeuwse kerkjes staan verspreid door het land. De laatste 10 jaar is de interesse voor de middeleeuwse geschiedenis van Västergötland enorm toegenomen dankzij de historische romans van Jan Guillou over Arn Magnusson, een ridder uit de 12de eeuw. Sinds de verfilming van de Arntrilogie in 2008 is het toerisme verdubbeld.

Niet alleen schrijvers, ook Zweedse natuurschilders als Göran Löfving en Harald Wiberg vonden hun inspiratie in het mooie cultuurlandschap van Västergötland. Maar de meeste bezoekers komen toch voor de kraanvogels: in april stroomt het gebied rond de Hornborgasjön vol vogelliefhebbers die het schouwspel van duizenden dansende kraanvogels willen meemaken.

< Läckö Slott aan het Vänern.

De korenvelden van Skaraborg.

BIJ HET VÄNERMEER

Gladde rotsen waarop je kunt zonnebaden, afgewisseld met rietvelden, zandstranden en pittoreske jachthavens liggen langs de kust van het grote Vänern. Tienduizend jaar geleden was het nog een inham van de zee, maar door de stijging van het land werd de verbinding met de zee afgesneden. Nu is het Vänern een zoetwatermeer en het water is zo zuiver dat je het buiten de kust kunt drinken. Dat het meer geleidelijk kleiner wordt is een prettig vooruitzicht voor de boeren, want dat betekent een toename van het vruchtbare akkerland. Op warme zomerdagen doet het Vänern denken aan een baai in de Middellandse Zee, maar als de wind opzet kan het er behoorlijk spoken: er liggen meer dan 10.000 scheepswrakken op de bodem.

Midden in het meer ligt het eiland Djurö, een nationaal park. Er staat een 100 jaar oud jachthuis uit de tijd dat rijke heren uit de stad hier kwamen jagen. Ook lopen er nog damherten rond die door hen zijn geïntroduceerd. Er varen nog steeds schepen vanaf de Baltische Zee naar het meer dankzij het Götakanaal dat het Vänern met het Vättern verbindt en het sluizencomplex van Trollhättan dat de verbinding maakt met de Göta Älv.

Vänersborg en Trollhättan

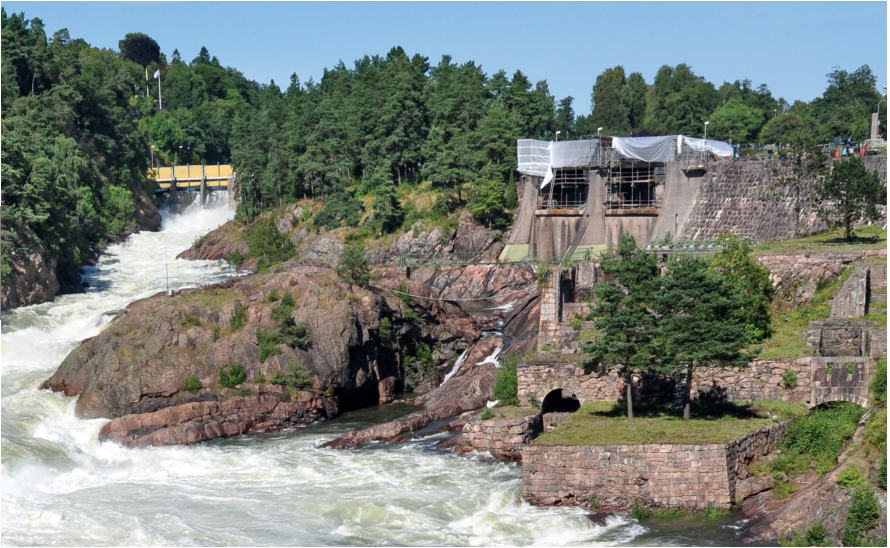
Vänersborg is idyllisch gelegen aan de zuidoever van het meer, waar de Götarivier begint aan haar loop naar de zee. Het heeft een levendige jachthaven en veel musea en galleries. Het Vänersborgs Museum, gevestigd in een replica van het huis van de plaatselijke dichter Birger Sjöberg (1885–1929), biedt een bonte verzameling van Egyptische mummies, opgezette dieren en Frans en Chinees porselein. Aan de oostrand van de stad rijzen de beboste Hunneberg en Halleberg op, sinds eeuwen het jachtdomein van het Zweedse koningshuis. Op de Hunneberg is een museum over de geschiedenis van de

Tussen de meren Vänern en Vättern

jacht geopend, Älgens Berg, met onder meer een permanente expositie van het werk van de natuurschilder Gunnar Bruswitz.

De waterweg tussen Vänersborg en Göteborg, bestaande uit 72 km Götarivier en 10 km Trollhättankanaal, kwam in 1800 gereed. De sluizen van Trollhättan, waar een waterval met een hoogteverschil van 32 m wordt overbrugd, trekken bezoekers van over de hele wereld. In de zomer worden de sluisdeuren een paar keer per week opengezet, waarna 300.000 liter water per seconde met donderend geweld langs de rivierbedding naar beneden stort. Volg de borden naar het parkeerterrein en informatiecentrum aan Kraftverksvägen. Hier wordt ook de tijd aangegeven waarop je dit spektakel kunt meemaken.

De sluizen van Trollhättan gaan open.

Er loopt een wandelroute langs de sluizen naar het Kanaalmuseum en met een kabelbaantje kun je vanuit de lucht op het kanaal neerkijken. Ook de naastgelegen waterkrachtcentrale is te bezichtigen. De laatste 20 jaar staat Trollhättan bekend als Trollywood omdat er een belangrijke filmstudio is, waar bekende films zijn gemaakt zoals *Fucking Åmål*, *Dancer in the Dark* en *Dogville*.

- *VÄNERSBORGS MUSEUM*, Vallgatan 17C, Vänersborg, www.vanersborgs-museum.se.
- *ÄLGENS BERG*, Hunneberg, www.algensberg.com.

Läckö Slott

Aan de oever van het Vänern, op het schiereiland Källandsö ten noorden van Lidköping, staat het schilderachtige Läckö Slott, misschien wel het meest gefotografeerde kasteel van Zweden. Al in 1298 liet Brynolf Algotsson, bisschop van Skara, hier een fort bouwen. Het huidige kasteel is voornamelijk het werk van graaf Magnus de la Gardie die het in 1654 van zijn vader erfde. Gedurende een 25-jarige verbouwing voegde hij een verdieping, bediendenvertrekken en de keukenvleugel toe, evenals de kapel die wordt beschouwd als een van de grootste schatten van Läckö. Het orgel werd in 1668 gebouwd door Hans Horn uit Göteborg. Door de middeleeuwse poort kom je op de binnenplaats vanwaar je de kasteelvertrekken kunt bezoeken onder leiding van een gids. De prachtige historische moestuin van Läckö ligt net buiten de kasteelmuur op een loodrechte rotswand boven het blauwe water van het Vänern. De groenten en kruiden worden gebruikt in het kasteelrestaurant.